

Gemensam granskning 2020 – Självskattning kring otillåten påverkan

Enligt beslut i kommunstyrelsen 2019-09-11 (STK-2019-1094) ska en granskning kopplad till risk för bristande beredskap och förmåga att hantera försök till otillåten påverkan genomföras under 2020. Syftet med granskningen är att ta reda på om det finns medvetenhet om förekomst och beredskap att hantera fall av försök till otillåten påverkan i nämnder och bolag.

Otillåten påverkan avser försök att påverka tjänstepersoner i myndighetsutövning och beslutsfattande genom trakasserier, hot, våld, skadegörelse eller korruption. En händelse betecknas som otillåten påverkan om den drabbade uppfattar att syftet var att påverka tjänsteutövningen.

Valnämndens självskattning

Självskattningen består av nio påståenden. Valkansliet har bedömt den egna utvecklingsnivån på en tregradig skala:

Det finns två huvudsakliga syften med självskattningen. Det ena är att ge respektive nämnd/bolagsstyrelse ett underlag för egen reflektion och prioriteringar för fortsatt arbete. Det andra är att få en överblick för att göra bedömning på övergripande nivå kring exempelvis behov av gemensamt metodstöd.

Ja, tillfredsställande

Delvis, förbättringsområde

Nej, behöver ses över omgående

		Ja, tillfredsställande	Delvis, förbättringsområde	Nej, behöver ses över omgående
1	Nämnden/bolaget har god kännedom om vad otillåten påverkan är			
2	Nämndens/bolagets kultur stärker önskat förhållningssätt avseende otillåten påverkan			
3	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att undersöka förekomsten av försök till otillåten påverkan			
4	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att förebygga fall av otillåten påverkan			
5	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete med att hantera fall där försök till otillåten påverkan förekommit			
6	Nämnden/bolaget har ett fungerande arbete för att följa upp inträffade incidenter/försök till otillåten påverkan så att de bidrar till lärande			
7	Berörda medarbetare får tillräckligt stöd (hot, våld,			

	trakasserier, skadegörelse)			
8	Det finns fungerande rutiner för att hantera fall där medarbetare begått (tjänste-)fel			
9	Cheferna har kännedom om hur de ska agera i händelse av inträffad incident			

Beskrivning av valnämndens arbete kring otillåten påverkan

Valnämndens förvaltning följer Skatteverkets riktlinjer för Statstjänstemannarollen och etik. Som komplement har valnämnden utformat särskilda riktlinjer/rutiner för oönskade händelser som hot och våld i vallokal/röstmottagningslokal samt för hantering av rasism eller annan kränkande behandling i vallokal. Under 2020 har dessa rutiner bearbetats ytterligare genom omvärldsanalys och dialog med andra kommunala valadministrationer i Sverige.

Otillåten påverkan inom valadministrationen berör framför allt två områden, det ena handlar om att väljaren påverkas att rösta på ett speciellt parti och det andra handlar om att negativt påverka valets genomförande på olika sätt för att minska tilliten till valsystemet. Risken att väljaren utsätts för otillåten påverkan under röstningsförfarandet av dem som arbetar i vallokalen är näst intill obefintlig. Däremot finns det risk för att valets genomförande kan påverkas på olika sätt som kan minska tilliten till systemet.

Inga val har planerats eller genomförts under 2020 varpå riskerna för otillåten påverkan har bedömts som låga. Däremot har det varit viktigt för valnämnden att även under mellanvalsåret 2020 se över rutiner inför kommande val. Det kan röra sig om kompetensutveckling och samarbete med interna och externa aktörer för att säkerställa en tillfredsställande förmåga att hantera olika former av incidenter och försök till inre- och yttre påverkan.

Risken för otillåten påverkan på valsystemet förväntas öka inför- och under valåret 2022, varpå valnämndens arbete kommer att intensifieras för att ge medarbetare/röstmottagare förmåga och verktyg till att hantera incidenter på ett rättssäkert och effektivt sätt.

Inför kommande val har följande punkter identifierats och bedömts vara prioriterade i arbetet av förebyggande av otillåten påverkan:

Röstningsförfarandet

Under tidigare år har incidenter i första hand uppmärksammats i samband med röstning. Det har rört sig om bristande ordning i valseedelstall och störningar som demonstrationer. Ett sätt för valnämnden att hantera detta är att ytterligare förbättra kvalitén på obligatorisk utbildning till röstmottagare och se över rutinerna i vallokalen.

Påverkan av röstmottagare

Under tidigare val har flertalet röstmottagare verbalt trakasserats med anledning av framför allt deras ursprung. Att se till att våra röstmottagare avspeglar Malmös befolkning i avseende kön, etnicitet och ålder är en viktig del i vårt demokratiska arbete och således kommer valkansliet ta fram en policy som försäkrar våra röstmottagare om en stabil och säker arbetsmiljö.

Ordning i val- och röstningslokaler i avseende valhemlighet och smittskydd

Under 2020–2021 bereds ett betänkande kring förändringar i vallagen, där bland annat de insynsskydd som användes under EU-valet 2019 ska utvärderas. Mycket tyder på att dessa även kommer vara aktuella även under valet 2022 vilket skapar nya behov och utmaningar för våra röstmottagare. För att försäkra oss om att ordningen kan upprätthållas trots ett eventuellt trögare flöde i vallokalen kommer valkansliet förbereda för ett större behov av röstmottagare, där vissa får uppgifter som att hålla ordning i kö eller kontinuerligt kontrollera valseدلarna. Detta kan även bli relevant ur ett

Malmö stad

Valnämnden

smittskyddsperspektiv, då vi kan vänta oss köer som behöver hanteras på ett strukturerat och korrekt sätt.

Försök till yttre påverkan.

Medverkan i kommungemensamma nätverk för valadministration, samarbete med Malmö stads övriga säkerhetsarbete, samt upprättande av en kommunikationsplan för hantering av desinformation och ryktesspridning som kan påverka det allmänna förtroendet för valprocessen.

För att kunna försäkra oss om att våra röstmottagare är lämpliga för uppgiften kommer de att genomgå en obligatorisk utbildning och en kontroll vad gäller säkerställande av att ingen röstmottagare är politiskt förtroendevald, samt att ordförande och vice ordförande i respektive vallokal inte har nära familjeband. Valnämnden har också identifierat ett behov av att sammanställa skriftliga rutiner för hantering av fall då medarbetare har begått fel.

Som underlag till utvecklingsarbetet finns utvärderingar av genomförda utbildningar och incidentrapporter från tidigare val samt dialog med andra kommuners valadministration.